

Lesson 4

Bang sa'ingge pinapanjari dunyahin

Panagna'an 1

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si programa dehelluhin tabatsate bang ine sinulat we' me' kanabihanin sabab **mala'ikatin duk Nakura' Seyitanin**. Tasabutte we' tagna'nen pinapanjari we' Tuhanin ibu-ibuhan niyawa inēnan mala'ikat. Dembuwa' me' mala'ikatin mas lalem kata'unen duk mas mannisan amban sinduwehin. Ēn mala'ikat miya'an Lucifer. Saguwa' dembuwa' ellew pahadjene dinen dem ateyne duk udji'ne Tuhanin duk kabaya'annen we' pesōng pe iye amban Tuhanin. Niya' isab ekka me' mala'ikat sinduwehin nuhut Lucifer magduse kuwe' iyehin. Hangkan hep Tuhanin – pegge' ga'i makajari dūsanne bang niya' nguntarahan iye – patahala'ne Lucifer duk me' mala'ikat mala'atin amban pala'ihanne masutsihin. Ginanti'an ēn Luciferin duk inēnan iye *Seyitan*, hātinin *Kuntara*. Pag ubus Nakura' Seyitanin duk tindeggen pinatahala', pinapanjari we' Tuhanin ebbut narka' mangga'i tapalemin. Bu dembuwa' ellew ilakasan du Nakura' Seyitanin duk kēmon manuhut iyehin dem ebbut miya'an. Saguwa' kuwe'itu ga' pe pinapī Nakura' Seyitanin dem narka'. Tu'u pe iye si dunya, miha bang sine makajari akkalanne supaya siye lepas kuwe' iyehin.

Ellew inin lesson ka'ampat ne amban dem Sulat me' Kanabihanin. Si tagna' jūd dem Kitab Tawrat, inēnan Panagna'an, si kapitulu dembuwa' si ayat dembuwa' duk duwe pa'inne, “*Tagna'anne te'edin, pinapanjari we' Tuhanin langitin duk dunyahin. Ga' niya' bisan ine diyalem dunyahin. Latap dunyahin we' bohe' duk lindem manamal.*” (Panagna'an 1:1,2)

Tagna'nen, pag tagna' pinapanjari we' Tuhanin dunya duk langitin, ga' niya' ellum tu'u si dunya. Ga' pe niya' bantukne duk lindem du. Luwal Nakura' Seyitanin duk tindeggen matu'uhin. Saguwa' magniyat

ne Tuhanin magpapanjari manusiya', subey siye kata'uhan Tuhanin, malasa si iye duk nuhut iye salama-lama. Saguwa' dehellu pe amban papanjarine manusiya'in, magplanu Tuhanin ngahinang dunya hāp manamal supaya me' a'ahin makajari patenna' la'i duk ga' niya' kulang. Ellew inin payamante bang sa'ingge pinapanjari duk minemes dunyahin we' Tuhanin para si a'a sōng pinapanjarinen.

Ine pina'in dem Kitabin bang sa'ingge pinapanjari dunyahin we' Tuhanin? Pa'inne, *“Dem ennem ellew du pamapanjari Tuhanin langit duk dunyahin, tahikin duk kēmon bayu'-bayu'an diyalemnen.”* (Paluwas 20:11) Payamante dem kapitulu ka'issa' dem Kitab Tawrat bang ine pinapanjari diyalem me' ennem ellew miya'an.

1.) Sabab ellew ka'issa' pa'in Kitabin,

“Usa' Niyawa Tuhanin duk pa'atag diyata' bohe' ngalatapan dunyahin. Manjari missā Tuhanin, pa'inne, 'Ambat niya' danta.' Magtawus ne danta'. Takite Tuhanin we' hāp danta'in. Manjari pinagpa'il we' ne danta'in duk lindemin. Danta'in inēnan we' Tuhanin 'ellew' duk lindemin inēnan we' ne 'sangem'. Manjari tekka sangemin duk pagta'abut salung iye miya'an tagna' da ellewin.”
(Panagna'an 1:2-5)

Manjari, ellew ka'issa' miya'an da'ak Tuhanin, *“Ambat niya' danta' diyalem lindemin.”* Dunya inin kuwe' bola hadje manamal diyata' mahawan, bu dina'ak we' Tuhanin dunyahin subey pabuwibud mintedde diyalem dam bahangi. Iye jānnen hangkan niya' me' sempukduwe ora danta' ellew duk me' sempukduwe ora sangem. Importante te'ed pagpa'il Tuhanin danta'in duk lindemin ellew ka'issa' miya'an!

2.) Sabab ellew kaduweenen, pa'in Kitabin,

“Missā ne isab Tuhanin pa'inne, 'Ambat niya' mahawan si tengnga' me' bohe'in ma'il me' bohe'in.' Hininang we' Tuhanin mahawanin duk pinagpa'il we' ne bohe' diyawa'in duk bohe' diyata' mahawanin. Duk manjari ne miya'an. Inēnan we' Tuhanin mahawanin 'langit'.”
(Panagna'an 1:6-8)

Ellew kaduwene inin pinapanjari we' Tuhanin langitin paliput si dunyahin, inēnan isab mahawan. Mahawanin iye langit mapaliput si dunyahin duk tege baliyu pagnapasante. Mahawan inin, elliganne isab kēmon matu'u si dunyahin sampay kite bi me' a'ahin amban panas ellew duk amban ekka pe bala' seddili. Bang upama ga' niya' langit sa miya'an, ga'i me' a'ahin makajari ellum tu'u si dunya.

3.) Ellew katellunen pamapanjari Tuhan tahikin, bulak matoho'in, duk me' bayu'-bayu'an matomo'in. Pakale ka'am si me' sinulat dem Kitabin:

“Missā ne isab Tuhanin, pa'inne, ‘Ambat me' bohe' diyawa' langitin magtipun pī si dambuwa' lugal supaya paguwa' bulak matoho'in.’ Magtawus manjari miya'an. Inēnan we' Tuhanin bulak matoho'in ‘bulak’ duk me' bohe' magtipunin inēnan we' ne ‘tahik’. Takite Tuhanin we' hāp hininangne miya'an. Missā Tuhanin balik, pa'inne, ‘Ambat bulakin patomo'an me' bayu'-bayu'an sabet, me' bayu'-bayu'an jambangan bigihan, duk me' bayu'-bayu'an kayu buwa', me' buwa'den bigihan.’ Duk manjari miya'an....Duk takite Tuhanin we' hāp hininangne miya'an. Manjari tekka sangemin duk pagta'abut salung, jukup tellu ellew.” (Panagna'an 1:9-11,13)

Ellew katellune inin pinapanjari we' Tuhanin tahikin duk bohe'in, duk ibuhan bayu'an kayu duk jambangan duk sabet bu kēmon tege di buwa'nen duk di biginen. Ekka bayu'-bayu'an hāp kinakan hininang we' Tuhanin: mangga, uyat, lahing, biyayung, kamatis, maras, paley, dawa, mani duk ibuhan pe bayu'an takakan! Duk pa'in Tuhanin sabab kēmon bakas pinapanjarinen, *“Hāp te'ed!”* Kēmon hininang we' Tuhanin hāp hadja, duk ga' niya' sala'ne! Bakas takitete ne metu'uhin, we' luwal dembuwa' ga'i tahinang we' Tuhanin. Ga'i tahinangne ine-ine la'at, iye jānnen pegge' **hāp Tuhanin!**

Kaw niya' ka'am nilew, pa'inbi, “Bang Tuhanin hāp te'ed, we'ey penno' dunyahin we' la'at duk magbono'? We'ey ga'i tantu manjari tinanemkun tahun inin? We'ey saki anakkun? Bang hāp Tuhanin, we'ey me' a'ahin maghinang la'at?” Bugtu' importante te'ed me' panilew inin duk niya' du sambungne diyalem Kitab. Hapalte me' sambung si panilew inin si me' lesson si pesōngan. Suga' ellew inin esebte hadja mabennal importante inin: Tuhanin hāp, hangkan **kēmon pinapanjari we' Tuhanin hāp isab.**

Mikil-mikil kite dahu' daddali' bang we'ey pa'inte we' **hāp Tuhanin.** Bakas takaleta ensini' we' papanjarine kayuhin ellew katellunen. Kata'uhannu ke bang **ine jānnen** hangkan Tuhanin magpapanjari kayu tege buwa'? Niya' ke kagunahan Tuhanin si siye? Papanjarine ke me' kayu tege buwa' hāp pegge' inusan iye batang manganne? Duma'in! Tuhanin Magpapanjarahin, duma'in inusan duk ga' niya' nesessita si iye! Na, ine te' jānnen hangkan papanjarine kayuhin? Pinakitehan kite dem Kitab we' pegge' hāp te'ed Tuhanin papanjarine kēmon **para si a'ahin,** pegge' tapikilne ne magpapanjari a'ahin si ellew ka'ennemnen.

Takilalenu ke we' hāp Tuhanin? Makajari ke takakannu mangga bu hāp te'ed lessanen, atawa ta'üknu sumping hāp bengnginen bu ga'i takilalenu we' hāp Tuhanin? Makajari ke takitenu kayuhin bu ga'i kew magsukul si Dembuwa' magpapanjari kayu para si ka'uhin? Bang ga' niya' kayu, debbes te'ed umulten tu'u si dunya! Ga' si' niya' kayu

para ebbut pagbella, atawa papan para hinang luma' atawa bewutu. Ga' si' isab niya' landung duk kite pahali bang panas ellew. Ga' si' isab niya' dawen paghinang ti atawa tambal. Arak ga'i kite makajari ellum bang ga' niya' kayu. Bu me' kayuhin da bayu' hadja diyalem ibuhan hāp pinapanjari we' Tuhanin supaya kite sinna. Mabaya' Tuhanin we' takilalete we' hāp iye. Iye du isab sinulat we' Nabi Da'ud dem Kitab Jabur pa'inne, *“Kinamanun bi duk payamanun bi hāp Tuhanin.”* (Jabur 34:8) Saguwa' kuwe'itu subey ne kite pala'us si lesson ellew inin, pegge' sōng taym ne.

4.) Ellew ka'ampatnen pa'in Tuhanin,

“Ambat niya' bayu'-bayu'an danta' diyata' langit. Seddili madanta' bang ellewin duk seddili madanta' bang sangemin. Ambat me' danta' inin pamandogahan musim duk supaya niya' pangitungan de ellewin sampay ta'abut tamanan dan tahunin.” (Panagna'an 1:14)

Dina'ak hadja we' Tuhanin duk manjari ne **ellewin, bulanin duk me' pote'anin** diyata' langit. Missā ne isab Tuhanin duk palibut dunyahin si ellewin. Missā ne isab iye duk bulanin palibut si dunyahin.

Ine ginuna we' Tuhanin pag papanjarine kēmonin diyalem dunyahin? Ine pa'in Kitabin? Pa'inne:

“Pinapanjari we' Tuhanin alam inin duk bissāne hadja. Hangkan hep kēmon takitete tu'u si dunyahin paguwa' amban ga'i takiteten.” (Hibrani 11:3) *“Ga' pe dunya inin pinapanjari asal andang ne lapalin. Lapalin magdambuwa' duk Tuhanin duk Lapalin Tuhanin ne. Kemuwe awwalley Lapalin duk Tuhanin dembuwa' du. Kēmon-kēmonin pinapanjari we' lapalin amban panganda'akan Tuhanin. Ga' niya' pinapanjari bisan ine tu'u dem alam inin bang **duma'in amban Lapalin.**”* (Yahiya 1:1-3)

Bakas kitete ne we' ellew tagna'in **missā** hadja Tuhanin, pa'inne, *“Ambat niya' danta'”* ubus bu niya' danta'. Ellew kaduweenen **pa'in** Tuhanin, *“Ambat niya' mahawan”* ubus bu niya' mahawan. Ellew katellunen **missā** balik Tuhanin bu me' pina'innen manjari ne, bu sa miya'an si ellew sinduwehin. Ubus, ine ginuna we' Tuhanin pag papanjarine kēmon matu'u si dunyahin? Ga' niya' gunane luwal **bissānen atawa Lapalnen!** Luwal iye hininangnen, missā, bu ine-ine pa'inne manjari ne. Pinapanjari we' Tuhanin kēmonin we' Lapalnen. Bu inakahan kite dem Kitab we' **duma'in** hadja **pinapanjari** kēmon we' Lapalnen saguwa' **hatul** isab kēmon we' **Lapalne mabalakatanin**. Sabab balakat lapal Tuhanin hangkan ga'i usa' bulanin duk pote'anin amban lugalde diyata' langit. Sabab panganda'akan Tuhanin hangkan mata ellewin paguwa' duk seddep ellew-ellew sa panganda'akan siyehin.

Pikilun bang sa'ingge kite kahunitan bang ga'i kata'uhante bang paguwa' ke mata ellewin sumu salung atawa ga'i! Pa'in Kitabin, “**Kapangandelan Tuhanin!**” (1 Korinto 1:9) Makajari kite ngandel si iye. Ga'i te'ed iye dapat bang niya' pa'inne. Ga'i ganti'anne addatnen. “*Lapal Tuhanin teteg salama-lama!*” (1 Petros1:25)

5.) Ellew kalimenen pinapanjari we' Tuhanin ibu-ibuhan bayu'-bayu'an kenna duk manuk-manuk. Pa'in Kitabin,

“Missā Tuhanin pa'inne, ‘Ambat tahikin isihan pa'ekka me' bayu'-bayu'an kenna duk sasuku magbanan dem tahik. Ambat isab kēmon bayu'-bayu'an manuk-manuk maglayangan diyata' mahawan.’ Hangkan pinapanjari we' Tuhanin me' settuwa hadje dem tahikin duk kēmon bayu'-bayu'an mapalangi duk mapalele dem tahikin. Pinapanjari isab we' ne kēmon bayu'-bayu'an manuk-manukin. Takite Tuhanin we' hāp hininangne miya'an. Kēmon me' mapalangi duk mapalele dem tahikin dina'ak we' Tuhanin, pa'inne, ‘Nubu' ka'am pa'ekka duk penno'anun bi tahikin.’ Si me' manuk-manukin isab pa'inne, ‘Nubu' ka'am pa'ekka tu'u si dunya.’ Manjari tekka sangemin duk pag ta'abut salung, jukup lime ellew.” (Panagna'an 1:20-23)

6.) Sabab ellew ka'ennemnen inakahan kite dem Kitab we' pinapanjari we' Tuhanin me' **hayep duk manusiya'in**. Saguwa' ellew inin ga' niya' taymte magpahāti kēmon inin bu importante te'ed. Si programa balik, bang amban kabaya'an Tuhanin, payamante pahāp-hāp bang ine pina'in dem Kitabin sabab bang **sa'ingge** papanjari Tuhanin a'a tagna'in bu bang **ine jānnen** hangkan iye papanjarine.

Ellew inin bakas hapalte we' **hāp te'ed Tuhanin**. Tabatsate me' sinulat we' Nabi Da'ud, pina'in, “**Kinamanun bi duk payamanun bi hāp Tuhanin.**”

Me' bagayku, bakas **takinambi** ne te'ed we' hāp Tuhanin? Kahaba' ellew mangan kite bi duk takinamte me' bayu'-bayu'an kinakan pangurung we' Tuhanin. Saguwa' “**takinamte**” te'ed duk takilalete we' hāp Tuhanin? Bang mabaya' takinamnu we' hāp Tuhanin subey kew pakale duk kahagad si Lapal Tuhanin. Pa'in Kitabin: “*Duma'in hadja kinakan maka'ellum manusiya'in saguwa' iye maka'ellum manusiya'in me' bissā Tuhanin.*” (Mateo 4:4) Si lesson balik ayate sa' we' a'ahin duma'in hadja tege baran saguwa' tege niyawa isab. Niyawaten subey kuwe' bantuk “mangan” lapal Tuhanin. Lapal Tuhanin hāp te'ed – arak ga'i takila-kila – saguwa' subey kite kuwe' bentuk inusan batang manganne. Inusan bettengnun batang mangan, sali' ke isab inusan niyawanun batang kata'uhan Tuhanin duk Lapalne mangga' niya' tamanannen? Bang inusan kew sa miya'an batang “mangan” Lapal Tuhanin, bugtu' takasuwa'nu Mabennalin. Mabennal inin makajari ngurungan ka'u kasanyangan tu'u si dunya pegge' kasulutan Tuhanin si ka'u duk

ngurungan ka'u pusaka' la'i si surga! Kata'uhan kami we' to'o inin pegge' nanggup du Tuhanin, pa'inne: "**Hāp pe me' a'a magtiksa' miha lān mabentelin, pegge' dinuhulan du siye.**" (Mateo 5:6) Amin.

Hāp isab pakale ka'am ellew inin. Si programa balik, da'akte ka'am pakale pegge' ellew iyan hapalte bang sa'ingge pinapanjari a'a tagna'in duk pesōng importante bang we'ey a'ahin pinapanjari we' Tuhanin.

Karayaw iledjiki'an kew we' Tuhanin duk karayaw luwal ta'essebnu pina'in amban dem Kitab inin:

"Kinamanun bi duk payamanun bi hāp Tuhanin!" (Jabur 34:8)

Wassalam